

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tje deželo toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja smišana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od detristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se zavolje frankirajo. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Frane Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opraviništvo, na katero naj se s pogodbo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“.

Berlin 12. junija. Beaconsfield, Salisbury Šuvalov so prišli včeraj sem, Corti po noči, knez Gorčakov in grof Andrassy denes. — Beaconsfield in Bismark sta včeraj konferirala.

Cesar je včerajšnji dan prebil na stolu naslonjaču in je po noči spal brez prestanka.

Brusselj 12. junija. Liberalci so pri volitvah v senatu dobili večino za tri glase, v poslanskej zbornici pak večino za deset glasov.

Peterburg 12. junija. Mrzlica carčina ponehuje, a moči ne rasto.

Berlin 11. junija. Zvezni svet je sklenil jednoglasno, da se ima nemški državni zbor (reichstag) razpustiti.

Dunaj 11. junija. „Wiener Zeitung“ priobčuje postavo o pokritji 60 milijon-nega kredita.

Iz Bukarešta poroča „Pol. Corr.“: Rusko 11. vojno oddeljenje maršira na Pitești; da se zavaruje kivava dotika vojsk, poteza se rumunska vojska proti Karpatom nazaj. Rumunska armada je popolnem odrezana od Bukarešta. Rumunija bode proti agresivnemu postopanju Rusije protestirala.

V preudarek.

I.

Ne z mutného oka, z
ruky pilné naděje kvitne.
Jan Kolár.

Kdo, govorec o Slovanstvu, se ne spominja tega Slovaka, ki je tako navdušeno opeval slovansko vzajemnost in kdo ne potrdi, govorec o naših sedanjih slovenskih razmerah, popolno omenjenega njegovega izreka:

„ne iz motnega očesa, ampak iz pridne roke cvete nada“. Kako pa slušamo mi Slovenci ta izrek? Prav malo in to baš sedaj. Rekel bi skoraj, da delamo mi nasprotno. Narodna zavest se je pri nas ravno toliko vzbudila, da izpoznavamo, da smo del Slovanstva in dalje, da smo skoro najmanjši in najubožnejši narod v slovanskej rodovini. Zategadelj govorimo radi o Slovanstvu, delamo pa le malo zanj, misleč si, saj mi Slovenci ne moremo ničesa storiti, ker smo tako mali in tako ubožni narod. Mi Slovenci skrbimo sedaj tudi za svoj lastni narod veliko premalo. Mi se zanašamo menda le na druge Slovane, na razna politična naključja. A zapomnimo si besede, katere je izrekel dr. Vojnović na lanskem zagrebškem taboru: „Nam Hrvatom ne bo pomagal ni Rus, ni Srb, ni Bolgar itd. ako si sami ne pomagamo“. obrnimo mi te besede na se! Kdo če pomagati nam, ki smo na skrajnej meji Germanstva in Italijanstva, nam, ki smo „antemurale“ jugoslovanstva.

Da, žalostno stanje! Ali nam se zdi še bolj žalostno, kakor je. Mi smo res v kotu Germanstva in Italijanstva, ali mi se še celo tukaj bolj pod podstrešje skrivamo in od tu s solznim očesom skozi špranjo opazujemo, kako neki se bode vse to razvilo. Čas je, da to stanje resno ogledamo, da si opomoremo, kolikor je v naši moči, da povzdignemo svojo narodnost!

Slavni Palacky pravi v svojej oporoki: „A sedaj je pred vsem treba, da se omikamo“. Za obrambo in povzdigo naše narodnosti nam je treba omike, prave omike. In ta je mogoča le na narodnem stališču, ker germanske omike imamo že tako zadosti in še preveč, da se je ne moremo iznebiti. Se ve da nemamo narodnih učilišč ali za omiko

se da še drugače kaj poskrbeti. Tudi pri nas se je že precej dobro skrbelo s tem, da se je narod navduševal za njegov narodni poklic in s tem, da se je vložil našej literaturi temelj, na katerem se je začela uže primerno razvijati. Ali zadnji čas se ne vidi nikjer napredka, smeli bi reči, da je postala naša literatura stereotipna, če še ne celo, da je opešala. Kaj ima sedaj naša literatura pokazati razen časnikov, Matičnih in Mohorjevih knjig. Kaže se, da so zadobili samo ti trije faktorji privilegij za vso našo literaturo. So pa li morda časi sedaj tako neugodni za razvitek slovenskih narodov? Ne, nikakor ne. Poglejmo samo na Čebe, ki so nam v nekaterem oziru prav zelo podobni. Ali pri njih ne zastaje literatura ampak se prav lepo razcveta. Navesti čem samo, kar pravi „Čech“ o letošnji razstavi čeških knjig, časnikov, muzikalij, kart in dr. „Da, imamo v resnici, ne revno, ampak bogato prebogato literaturo kljub našim slabim razmeram. Človek, ki pozna naše razmere, bi kaj takega ne mislil. Vsak kdor obišče razstavo, prepriča se in mora priznati, da je prvi vtis razstave iznenadljiv in naravnost impozanten. Človek bi ne verjel, da je vse to nasledek duševnega delovanja češkega, a vendar je tako! V vseh strokah literature smo vredno in dostojno zastopani in v vsacem izmed njih zlasti v vednostnih strokah stojimo na višji stópinji. Koliko je osredotočenih tu slavni in zvučni imen, katerih mnoga bi nam mogli smelo zavidati srečnejši po razmerah naši sedje.“

Kaj je pa pri nas, razen spisov v časnikih, ki imajo pa le bolj dnevno vrednost, in razen plačanih spisov pri Matici in družbi sv. Mohorja? Znano je pa, da so še tu dostikrat v zadregi zaradi pomanjkanja gradiva, in še mej tem, kar se priobči, nij vse elité.

Listek.

Bitva na reki Kalki.

(Spisal J. Steklasa)

Leta 1224 je prišel poloveški kan Kotjan v gornji Galič k zetu svojemu, ruskemu knezu Mstislavu Mstislavoviču Udalemu (smelemu), ter prijavil nesrečo, ki je zadela poloveško zemljo: „Nepoznat in nečuten narod, ki se zove tatarski, ali katerega nobeden ne pozna, govoril je kan, kdo je on in odkod je prišel, kakšen je njegov jezik, katerega je on plemena, in katere vere: le ta narod je nadvladal sedem narodov v kavkaških gorah, ter prihrumel v zemljo Polovcev. Veliki kan poloveški, Juri Končakovič, vzdignil se je z vojsko proti Tatarom, ali bil je potolčen, ter je v bitvi sam pal. Polovci so se v strahu razbegli na razne strani: eni so bežali na reko

Don, k azovskemu morju, ter so tukaj našli smrt; drugi so pobegnili proti reki Dnjepru, prešli čez poloveški nasip, ter prestopili meje ruske države; od njih tedaj je prišel kan Kotjan prosit pribežališča in pomoči k ruskim knezom. — On je prinesel s soboj bogate darove: mnogo konj, velblodov, bivolv in krasnih devic, nadaril kneza Mstislava Udalega, prosil njega za pomoč in za posredovanje pred drugimi ruskimi knezovi. On je rekel: „Našo zemljo so ti vrage oteli denes, a v vašo pridejo, ter jo zavzamejo jutri; obranite nas, ako ne — posekajo denes nas, a jutri vas!“

Kan je govoril resnico. Zemlja poloveška je mejašila z zemljo rusko; ruska zemlja pa je bila razdeljena mej kneze, a le ti pa so živeli v sovraštvu jeden z drugim, ter imeli mej soboj neskončne borbe; nepoznati Tataři mogli se lehkó navaliti na to zemljo, ter jo

pokončati. Knez Mstislav Udali je to vedel, ter je nemudoma poslal glasnika v Kijev k velikemu knezu Mstislavu Romanoviču; tudi semkaj so prišli poloveški poslanci s prošnjami in darovi.

Veliki knez Mstislav Romanovič je šel takrat i mej knezi ruskimi i mej narodom kot knez najhrabrejši in nepobedivi. On je imel v tem času znamenito družino, s katero se je hvalil in jako ponašal, in kakoršne drugi knezi nijso imeli. Mej prebivalci mesta Rostova (nedaleč od Moskve) je bil neki Aleksander, po priimku Popovič; on je služil poprej pri vladimirskem velikem knezu Vsevlodu Jurjeviču, a po smrti Vsevlodovej pri njegovem sinu Konstantinu, knezu v Rostovu, ter ga branil v vojskah z družimi knezi; nobeden nij njega premagal, in vedno se je hvalil, kako je on najhrabrejši vitez. Po smrti Konstantina Rostovskega je izvedel Aleksan-

Kam so se skrili umi, kam rodoljubje, marljivost, žrtvovalnost in navdušenje? Kje so pisatelji stari, ali so se že naveličali, in zakaj se novi tako redko prikazujejo? Je-li mar za prosti narod dovolj preskrbljeno s poprejšnjimi spisi in s temi, kar jih izda zdaj družba sv. Mohorja? Je-li dovolj podučnih in zabavnih spisov za našo mladino, zlasti v srednjih šolah? Naš srednji stan po mestih nema skoro ničesar, in tako je volens nolens navezan na nemško literaturo, t. j. na potujčevanje.

Nepozabljivemu Slomšku se stavi spominek, a kdo ga posnema v rodoljubji, delavnosti in požrtvovalnosti? On je oral bolj ledino, in vendar je tako daleč vspel. Janežič tudi nema naslednikov.

Slovenci smo res reven narod, a imamo vendar precejšnje število mož, ki bi lahko znatno podpirali z gromotnimi sredstvi pisatelje pri izdajanju raznih spisov. Prikazal se je že sem ter tja kak Mecen, ali zadnji čas nij nijednega takega videti. No, pa pisal bi že še kdo, ali za peščico čitateljev nij vredno, in se tudi ne splača! Ali kdo je temu liv, če ne samo tisti, ki se štejejo mej narodnjake, in še celo mej zavedne. Sami so zavedni, drugih pa nečejo zavedati in navduševati za potrebe naše zadače. Časniki se sicer hvalevredno prizadevajo v tem oziru, ali kaj izda črka v primeri z živo besedo? Na prosti narod more odličen poštenjak stokrat več vplivati, nego kateri koli časnik. Čitalnic je še veliko premalo, ali še te malo, le malo izpolnjujejo svojo veliko nalogo, t. j. malo delujejo za navdušenje narodno, za razširjevanje dobrih spisov; one izpolnjujejo bolj svojo postransko nalogo.

Kje so zadnji čas naši pesniki? Preširen, Jenko i. dr. se slave, tudi njih pesni se popevajo, ali ne nasledujejo se pa ne. Je-li res sedanja doba tako gromotna, da bi nam ne mogla dati novega pesniškega naraščaja? Zakaj so utihnili naši starejši?

Tako je naše sedanje literaturno stanje. Rabil sem morda kak preoster izraz, ali razžaliti nijsem mislil nikogar. Konstatiral sem samo, da se je naša literatura začela dovoljno razvijati, in da se zdaj oziroma veliko premalo razvija. Treba bi bilo se zopet odločno poprijeti literaturnega delovanja. Začetek imamo, treba je le neumornega nadaljevanja. Kljub vsemu temu je pa vendar neizrečeno smešna, če še ne abotna, trditev odpadnikov Dežmanovcev, da se more

naša literatura nesti pod pazduho. Znano jim je dobro, koliko so imeli Slovenci slovstvenega blaga uže tačas, predno je on postal izdajica narodnih svetinj. Smešna je pa ta trditev še tem bolj, če se pomisli, da je prišla ona iz ust jednega voditelja naših renegatov in nemškutarjev, ki vedno klobasajo, da imajo vso inteligenco na svoji strani. Naj pokažejo, koliko so oni napravili za nemško literaturo, ker mi v vsej njih inteligenci ne vidimo drugega, nego duševno bastardstvo. S—n.

Spridenost na Nemškem.

Strel iz puške socijalnega demokrata dr. Nobilinga na starega cesarja Vilhelma je osvetil daleč in globoko propad, proti kateremu je nemški narod koračil; blisk iz te puške je objasn timer vsem mislečim Nemcem kakor drugim narodom pokazal pravo podobo Nemštva, kakor se je naredilo po svojih krvavih zmagah po Sedanu, ko so Nemci poslušali bolj svojo maščevalnost, lakomnost in sosedovražje, nego pa razum, srce in pamet.

Izreki, ki jih zdaj čujemo iz Nemčije od jedne in druge strani, — so čisto brezsrčni, cinčni, neko duševno propadanje oznanjujoči. Nobiling je baje davno pred svojim napadom na cesarja rekel: „Vsak samomorec je neumen, kateri jednega mogočnega moža soboj ne vzame.“ In ko je streljal na cesarja, streljal je sam na sebe ter leži zdaj v nesvesti. Pa to bi se še lahko idealno imenovalo nasproti temu, kar čujemo zdaj iz sodišč, ulic in gostilnic na Nemškem. „Škoda, da ga nij v srce zadel!“ odmevalo je po ulicah mej nemškimi delavci in mej boljšimi samostalnimi nemškimi ljudmi tačas, ko je strel zadel onega cesarja, kateri je nemškemu narodu največjo slavo zadobil, a osobno nikomur nič žalega storil. Nemške novine so iz kotov in krajev po Nemškem polne poročil o taci surovih izjavah, katere so javno tožene in kaznovane bile. Misliti si torej moramo, koliko tisoč in tisoč taci „grehovi“ je ostalo mej štirimi stenami, v društvih, kjer nij bilo izdajalca!

Kakor odspodaj tako je tudi odzgoraj glas na Nemškem po zadnjem atentatu ves nezdrav, zbezan, žalosten za nemški narod, ki se je nekda bahal s svojim dobrim srcem („gemüth“), s svojim svobodoumjem in svojo premišljavostjo. Na vrat na nos se hoče vse v reakcijo strmoglaviti. Jednoglasno je „zvezni svet“ sklenil razpustiti zbornico poslancev, da se pri novih volitvah volijo pač

sami vladni kimovci in prelojalni klečoplazi brez vse samostalnosti. In kdor le utegne, ta kliče na Nemškem, kako je treba izrovati korén vsemu zlu, socijalni demokratizem.

Je li pa res socijalni demokratizem sam kriv vse razdivjanosti surove nemške mase, in kriv nezmernosti v tem strahu pred svobodo mej nemškimi omikanci? Ne! Krivi so temu propadanju nemške ljudstvene duše baš oni, ki so nemški narod „s krvjo in železom“ povelicali, pa dostikrat pravilnost pozabljali. Kriv je vse te korupcije vendar le največ oni nemški militarizem, kateri je iznašel in prakticiral nemško pravilo „moč je več kot pravica“ — „macht get vor recht“. — Pri tem izpoznanji bi bilo treba postati in tu popravljati če se še da, a ne z zatiranjem vse svobode in z narejanjem umetnih volitev.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 12. junija.

Ministerstvo Auersperg-Lasser bode, kakor „Mont. Revue“ poroča, svojo nalogo smatralo kot dokončano, kadar državni zbor nagodbene postave izvrši, t. j. še ta mesec, ko se bode s prestolnim govorom končala petletna sesija. Ministerstvo menda potlej pojde...

V **Zagrebu** se je v kratkem času už drugi župan svojemu mestu odpovedal, lani Vončina, zdaj te dni pa tudi dr. Andrijevič.

Vnanje države.

Ruski uradni „Praviteljski Vestnik“ prinaša carsk ukaz, po katerem se za leto 218 000 mož vojske na novo iznovači iz prebivalstva za dopolnenje.

Iz Berlina poroča telegraf 10. t. m.: V novej palači državnega kancelarja se dela za pripravljenje prostorov za kongres izvršujejo. Prostor so ti: Ko se pride po prostej stolbi do vrha, vnide se v neko vestibulo in od tam najprej v sobo, ki je namenjena za tajnike kongresne. Potem se pride v velikansko kongresno dvorano, ki je imponujoče velikost in zelo okusno opravljena. V sredi dvorane je podkvi podobno zavita miza, na katere skrajnem konci je v sredi sedež za nemškega kancelarja. Na straneh kongresne dvorane sti dve konferenčni sobi, kamor se morejo udje kongresa nazaj pomikati. Na druge strani sobane je buffet (kamor morejo hoditi diplomatje s pitjem in jelom se okrepčavati;) od tod se more priti v odprto na vrt držečo lopo.

Iz **Carigrada** poročajo „Daily News“ preko Sire: Prememba vladarja, morda prememba dinastije turške je vsak čas pričakovati. — Po prejšnjih poročilih o upornosti in zmešnjavi v Carigradu, kakor tudi po

der Popovič, njegov sluga — Tarol, in tovariš — Timonja Zlati Pojas, da je postal knez Juri Vsevlodovič, kateremu so oni braneči Konstantina potolkli mnogo družine, v Vladimiru velikim knezom, ter jim se tako mogel lahko osvetiti; zatorej so sklicali oni vse viteze iz sosednih mest, ter razzodili, da morajo počasi vsi poginiti, ako bodo služili različnim knezom, ki so vedno nesložni in boja željni; oni so tedaj sklenili zediniti se, ter stopiti v službo k jednemu knezu, namreč Mstislavu Romanoviču, velikemu knezu v materij mest ruskih, v Kijevu. Vsi so prišli v Kijev, ter se poklonili Mstislavu Romanoviču, da bi jih sprejel, in tako je on imel družino od najhrabrejših viteзов v ruskej zemlji, družino, s katero se je mogel ponašati.

Ko so poslanci poloneški opisali navalo Tatarjev v svojo zemljo, odgovoril je veliki knez Kijevski: „Dokler bodem jaz na kijev-

skem prestolu sedel, ne bode nobeden niti po Jajku, niti po Črnem morju niti po Dunaji s sabljo mahnil!“ Zdajci pošlje po druge kneze da bi prišli v Kijev na posvetovanje in pripravljanje vojske za pohod proti Tatarom.

V kratkem so se prijavi v Kijevu: iz Galiča Mstislav Mstislavovič Udaloj, iz Cernigova Mstislav Svjatoslavič; s knezom Mstislavom Romanovičem Kijevskim so to bili starešine v Rusiji; mnogo je prišlo tudi mladih knezov: Danil Romanovič Galiski, od mladih knezov najživahnej in najhrabreji; Mihael Vsevlodovič, bratranec Mstislava Černigorskega; Vsevlod Mstislavič, sin Mstislava Kijevskega, in mnogi drugi. Velikega kneza Vladimirskega Jurja Vsevlodoviča ni bilo tukaj. Knezi so se na posvetovanju sprli mej seboj eni niso hoteli, da se vzdignejo nad Tatаре ter tako razdražijo sovražnika, ki jih nij napal; drugi pa so hoteli vojsko s Tatari, mis-

leči, da je bolje pričakati sovražnika v tujej zemlji, nego v svojej, kjer bi mogel vse polemiti; končema so knezi vendar na velike prošnje poloveških poslancev sklenili, da se bodo vzdignili proti Tatorom ter obvarovali tako sebe a Polovcem dali pomoč; vsak izmed knezov se je začel pripravljati za pohod.

Meseca aprila so se vzdignili knezi doli po Dnjepru, eni po suhem, drugi po vodi. Glavni zapovednik je bil veliki knez Kijevski Mstislav Romanovič. Ko so knezi prišli do Zaruba in Varjaškega ostrova, zvedeli so Tatarji, da gre do ruski knezi z veliko vojsko nanje ter so poslali k njim deset svojih poslov. Poslanci so govorili: „Mi smo zvedeli, da ste vi poslušali Polovce ter se na nas vzdignili, a mi vaše zemlje nijsmo zavzeli, niti vaših mest in vasi, mi nijsmo prišli nad vas, nego mi smo prišli, po povelju božjem, na hlapce svoje in konjare, na poganske Polovce; vi zatorej z

neprestanem menjavanji ministrov v Turčiji je to pričakovanje morda s cela opravičeno in bi menda le popolni propad Turčije vsaj v Evropi pospešilo. — Iz Berlina se podobno javlja dunajskemu listu, da zadnje novice iz Carigrada obetajo strašno eksplozijo. Mej uradniki, oficirji in narodom je živa agitacija, ki meri na to, da bi se sultan odstavil. nje govi topi bratje bi se proglasili za nevredne prestola in Mithad-paša naj bi bil provizoričen državni upravitelj. Ruska armada v San-Štefanu je za slučaj katastrofe že instrukcije dobila.

Angleške „Times“ pravijo: Anglija ne more brez obžalovanja gledati odstop Batuma in Karsa Rusiji, vendar če Rusija Bajazid popusti, ne bi aneksija Batuma in Karsa nobenega životnega britanskega interesa žalila.

Iz Rima se brzojavlja: Kardinal Franchi je razposlal cerkvenim oblastim na Nemško pismo, v katerem ukazuje, boriti se proti socializmu.

Dopisi.

Iz Podgorja 8. junija. [Izv. dop.] Čital sem uže večkrat v „Slovenskem Narodu“ kako mnenje o istrijskih razmerah in narodnjakih. Jaz, ki vedno v Istri živim in sem v Istri rojen, vam želim pojasniti s kratko besedo bolj na tanko stanje Slavjanov v Istri. Jaz opazujem uže več let, kako je ubogi Slavjan v Istri od drugih priklenen, zlasti od peščice Lahonov. Pri vsem tem vam dokažem, da Istra je vsa skozi slavjanska. Od bistriške vode do morja sem prehodil vse vasi po Istri, in znana so mi imena vseh. Pred 18. leti sem v Istri govoril z bogatim kmetom, kateri je bil še tistikrat slavjanskega duha, in je imel sina v šoli. Ta se je pritožil, da se njegov sin zdaj le italijansko govoriti uči, in da hoče od svojega očeta, da naj ž njim laško govori, zato ker vsi drugi učenci laško govoré in ga, ako po domače govori, drugi učenci za norca imajo. In je odgovoril stari oče sinu: kaj, ti misliš, da bom jaz lahonsko govoril, ki dobro ne znam? Kaj je naš jezik vražji? Ali sin se očetu izgovarja, da nij naš jezik pri lahonih nič vreden in nič obražtan. Tako sem slišal pred 18. leti. Zdaj se je pa vendar tudi v Istri slavjanski duh vzbudil. Samo prave pomoči nema, ker po vsej Istri, kjer je le peščica lahonov, trije ali štirje, uže je lahonska šola. Ali za tri ali štiri tisoč Slavjanov pa se dostikrat ne gleda. Za peščico lahonov se skrbi . . .

Ako bi naša slavna vlada skrbela, da bi bile slavjanske šole v Istri, bila bi Istra ve-

čen ključ in dobra straža za Avstrijo zoper požrešno Italijo!

Iz Postojnskega okraja 5. junija [Izv. dop.] Včeraj je bila v Postojni učiteljska konferenca, udeležili so se je bili vsi učitelji in učiteljice tega okraja, in pričeta je bila točno ob 10. uri predpoludnevom. G. predsednik pozdravi zbrane učitelje prijazno izraževaje veselje nad tako popolno in točno udeležbo, kar se je godilo v z učnimi pripomočki bogato okinčanejši šolske sobi tamošnje šole. —

Program je bil obširen obsegajoč 11 toček.

Prvo točko reši gospod predsednik s tem, da imenuje kot svojega namestnika g. nadučitelja Dragotina Demšarja iz Senožec, ter nasvetuje kot zapisnikarja gg. Perneta in Kavčiča, katera nasvet konferenca enoglasno odobri in potrdi.

Pri izvršitvi druge točke objavijo se različni razglasi in določbe višjih šolskih gosposk, kateri so bili po zadnji konferenci izdani, t. j. nove določbe glede petja, cerkvene godbe, učnih pripomočkov, jezikoslovnega poduka na ljudskih šolah, o preskušnjah pomožnih učiteljev, dalje o spričalnih učencem selečim se iz ljudske na kako srednjo šolo, i. t. d. Vse te razglase in določila prečital je na željo gosp. predsednika — gosp. Perné na glas.

Tretjo točko izvrši g. nadzornik kot predsednik s tem, da poroča svoje opazke pri nadzorovanji šol tukajšnjega okraja, kar se je deloma prav dobro glasilo, dasiravno je po šolah sem in tja še več pomankljivega; pretresava predmet za predmetom, ter glede metode dostavlja svoje opombe. Posebno zanimivi navod kaže on glede tvarine in postopanja pri poduku povestnice ali zgodovine. Tudi ženskih ročnih del on pri tem pozabil nij; priporočal je ta poduk v vse šole vpeljati, ker v vsakem šivilja, katero naj učitelj za to pridobi, jo njemu naznani, da se jej za nje trud pri poduku tudi primerna remuneracija preskrbi; vsega priporočila vredna opomba, katera naj bi se tudi skoraj uresničila. kraji je gotova kaka bolj ali manj izurjena. Slednjič izraža upanje, da se do prihodnje konference vse pomankljivo povsod z dobrim nadomesti, in da bode vsak učitelj strogo točen v izpolnjevanji svojih dolžnostij. —

Četrto točko reševala sta gg. poročevalca Arko in Adlešič, — prvi slovensko, drugi nemško, ter kazala pot, po katerej se mladina v ljudske šole dovede do tega, da, kadar šoli

odrase, zmožna je svoje misli tudi pravilno zapisovati in besedno izraževati; oba referenta bila sta svoji nalogi kos, in g. Perné jima dostavlja še, da naj mladina le v tem svoje misli samostalno zapisuje, kar tudi sama uže popolnem umé, in če je v tem gotova, bode se tudi pozneje v okoliščinah javnega življenja glede spisovanja za svoj poklic lahko orientovala. —

Peto točko reševal je prav sijajno gosp. poročevalac Perné, ter kazal kako se ljubezen do domovine v šoli in zunaj šole budi. Podlaga njegovemu referatu bila je a) vera in prava moralična odgoja mladine, brez katere nij ne ljubezni, ne vestnosti, ne zvestobe, poštenosti in pravičnosti i. t. d. b) Poštena národna značajnost in pa národno petje, ker ravno narodne pesni navdušeno-milo popevane so uže mnogo boječih v krvave boje vodile, kjer so se z največjo hrabrostjo za svojo domovino borili, in slednjič za vero, dom, cesarja, kri, življenje in premoženje darovali, i. t. d.; c) povestnica, katera našteva brezštevilnih ginljivih velikih in spodbudujočih izgledov glede ljubezni do domovine in do prevzvišenega prostola i. t. d., ter sklepa svoj govor, da naj se učitelj ogiblje politike, ker ta je njegovemu stanu nepristojna. (? Ur.) Ves njegov prav obširen govor bil je z navdušenostjo sprejet, in dostavljam le še to, da je g. Perné jeden pervakov mej národnimi učitelji kranjskimi.

Šesto točko „praktično računstvo od 1 do 20 in od 20 do 100“ imela sta gospoda poročevalca Kalan in Rozman; prvi od 1. do 20., a prispel je bil le do 10. številke. Pri tej priliki videli smo nove učne pripomočke za okus — črešnje in fige — kateri pa menda še nejsjo odobreni. Gospod poročevalac je pa sicer, sploh rečeno, prav dobro reševal svojo nalogo, se glede praktičnega računstva v ljudske šole mojsterskega skazal.

Sedmo točko sta reševala gospoda Kavčič in Adlešič kot predsednika Postojnske in Vipavske učiteljske bukvarnice s tem, da sta prvi po nemško, a drugi pa po slovensko o stanu taistih poročala, ter vsak račun o svojem hiševanji položila, na kar se je tudi pregled bukvarničnih računov izvolil. Za izvršitev osme točke izvolijo se štirje udje v stalni odbor, kateri jih z g. nadzornikom vseh skupaj pet šteje.

Deveta točka dopolni se s tem, da se izvolita nova odbora okrajnima bukvarnicama

nami sklenite mir, a potem nimamo vojske mej seboj. Ako k vam begajo Polovci, pobijte je, a imetek njihov pridržite za se, kajti mi smo slišali, da oni tudi vam delajo mnogo zla, ter je zatorej tudi mi bijemo.“

Knezi niso verjeli tem besedam tatarskih poslancev: oni so mislili, da hočejo Tatari časa zadobiti ter tako veliko vojsko zbrati; ali pa da so se čisto iztrošili in da se nemo-rejo nič več zoperstaviti; v enem in drugem slučaju so se varali, oni jih niso smeli smatrati za svoje prijatelje. Da ne bi poslanci, vrativši se k svojim, pripovedovali o množini ruske vojske in da ne bi Tatari, seznaveši za to, pobegnili, zapovedali so ruski knezi pobiti vse tatarske poslane, a sami pa so se vzdignili dalje na pot.

Oni so prešli dnjepravske prage in malo pred Olešjem so se vstavili. Tukaj so prišli k njim novi tatarski poslanci. Tatari so zvedeli od Polovcev, kaj se je zgodilo s prvimi njihovi

mi poslanci, ter so poslali nove, da bi knezom ruskim očitali njihovo nepravilno postopanje. Poslanci so govorili:

„Ker ste vi poslušali Polovce, naše poslane pobili in zdaj proti nam greste — idite. mi vas ne zadržujemo, naj razsodi o tem Bog!“

Polovci so svetovali tudi te poslane pobiti, ali veliki knez Mstislav Romanovič nij tega dopustil nego je je odpustil z odgovorom, da se bode uže sam razgovarjal s Tatari o miru ko se bode ž njimi sešel.

Mej tem pa se je začela zbirati vojska ruskih knezov in Polovcev na enem mestu pri reci Hortici. Vse ruske vojske je bilo do stotisoč, Polovcev do petdeset tisoč. Ruska vojska se je vtaborila na desnem bregu Dnjepra; tukaj so smestili tudi ladje, na katerih so se vozili oddelki vojske gori in doli po reci.

Zdajci se je razširil glas, da so prišli Tatari ogledavat ruske ladje. Najživahnejši od mladih knezov Danil Romanovič je skočil na

konja, ter poletel gledat, kakšen je ta sovražnik, s katerim se imajo bít; drugi knezi in vojvodi so tudi pohiteli za Danilom. Različno so začeli soditi o Tatarih: neki izkušen vojvoda, Juri Domomerič, je govoril, da so oni dobri strelci in dobri vojaki, drugi pa so govorili protivno, da so oni grji od Polovcev in da je je lahko premagati. — Mladi knezi so se vrnili v tabor, ter so sklenili precej vzdigniti se na Tatare, tvrdeči, da se oni ne nahajajo daleč od tukaj. Veliki knez je odpravil Mstislava Gališkega z oddelkom od 10.000 konjanikov; Mstislav je precej prešel Dnjepr ter se strnil z oddelkom tatarskim: začela se je bitka, Mstislav je zmagal. Tatari so pobegnili; hoteli so se poskriti po šotorih poloveških, kamor so bili skrili tudi svojega načelnika Gemjabjeka; ali Polovci so jih razbili tukaj po drugikrat, našli v zemlji Gemjabjeka ter ga ubili.

(Konec prih.)

Postojnske in Vipavske v oskrbovanje taistih do prihodnje konference.

Vsled desete točke izvolili so se kot poslanci k deželni konferenci iz tukajšnjega šolskega okraja, katera bode morebiti meseca septembra t. l. gospodje: Pernè z 19., Martin Zarnik in Kavčič pa vsak z po 12. glasovi, katerih dveh volitev je žreb odločil, ker je poleg njih tudi g. Demšar 12 glasov imel.

Pred pričetkom volitev je g. predsednik prečital imena onih učiteljev, kateri imajo v tukajšnjem okraju aktivno in posivno volilno pravico.

Mej tem je naš, za pravi napredek šolstva in vsestranski blagor svojega okraja, ter za zboljšanje učiteljskega stanu popolnoma zavzeti g. Anton Globočnik, c. kr. okrajni glavar mej učitelje potnino razdelil.

Na to preide se na najednostno in zadnjo točko „vsakovrstni nasveti“ dnevnega reda. Tu se oglasi g. Rant prvi k besedi in govori

1. o praktični razdelitvi učencev na eno-razrednih razdeljenih ljudskih šolah v štiri samostalne oddelke in vporabi sedanjih šolskih knjig: „abecednika“, „prvega in drugega berila“ pri posameznih oddelkih, v precej dolgem govoru, ter priporoča svoje izjave konferenci v temeljit pretres in debato.

2. Priporoča skupščini, da se v zapisnik nasvet stavi, da bi visoki c. kr. deželni šolski svet zemljevidom: a) Avstro-ogerska monarhija od C. F. Bauer ja, b) Evropa in c) „Planiglobije“ (Polutke) od B. Kozenn-a s hrvatskim tekstom višje odobrenje pridobil, da se smejo v šolah se slovenskem učnim jezikom na Kranjskem kot učni pripomočki pri geografskem poduku rabiti, kakor Kozenn-ovi zemljevid „Palestina“ s hrvatskim tekstom, kateri ima za te šole uže najvišje odobrenje.

3. Nasvetuje, da naj bi sl. c. k. okrajni šolski svet tudi vselej pri svojih pismenih ukazih glede naprave učnih pripomočnikov — avtorjevo ime z opombo „odobreni“ dostavljaj.

4. Misli on, da bi bilo dobro, ko bi se konferenčni zapisnik z referati vred vsako leto mej učitelje v prepis okrožil, kar bi bilo za vzajemno postopanje pri poduku gotovo najboljšega vspeha, in bi si vsak učitelj v malo letih tudi sam z malim trudom na ta način prav dobro pedagogično knjigo napisal, katera bi mu bila pri izpolnjevanju njegovih stanovskih dolžnostij v težavnem poklicu zanesljiv vodnik.

5. Govori on bolj obširno o veljavi in spoštovanju učiteljevem in njegovih razmerah k občini, kakor tudi o postranskih opravilih; ali, ko je robčevino uže dobro orobkal in do lupine prišel, nij je mogel zluščiti in do jedra priti, ker mu je bila beseda odtegnena, kar je pa škoda, ker vse skupaj bilo je prav zanimivo in dobrih namenov napram šole polno, kar je pisalec teh vrstic iz Rant-ovega izdelka razvidel, ker je bil vsega na tihem prečital.

Omenim naj le še sklep tega, kateri se je prilično tako-le glasil: Vsi učitelji imamo jednak poklic, vsi jedne in tiste postave, vsi jednake dolžnosti, vsi jedne in tiste predpostavljene, vseh namen je: ljudem, mej katerimi delujemo, na vse strani koristiti itd., kako je tedaj mogoče, da se jednim osobna prostost na milimetre, a drugim pa na kilometre meri? Zakaj smejo jedni biti župani, poštari, občinski tajniki, notarji „z posebnim naslovom“, mej tem, ko se drugim jedino ob-

činsko tajništvo na čuden način — prepoveduje? — To je žalostno ali resnično!

Ko je bila g. Rantu beseda odtegnena, stavi se še nasvet, da bi bila prihodnja učiteljska konferenca v Vipavi, kar se splošno sprejme in jednoglasno odobri.

Na to nij bilo nobednih nasvetov več in gospod okrajni nadzornik, kateri pri vsakej priliki znači, da je za napredek in povzdigo šolstva vsestransko zavzet, naznanja sklep konference s pristavkom, da se njihovu veličanstvu presvitlemu cesarju trikratni „živio“ zakliče, kar se z navdušenjem izvrši, in slednjič se „cesarska pesen“ v koru zapoje.

Mej tem je časomer nagnil se proti pol 3. uri popoldne; podamo se „in corpore“ h kosilu v g. Vičičevo gostilno, kjer smo bili prav dobro postreženi. Mej bratovskimi pogovori in popevanjem narodnih pesen pretekel je čas urno in o 5. uri začeli smo se proti domu razhajati, želeč si najboljših uspehov v težavnem učiteljskem poklicu.

Nekaj prav važnega se je pa vendarle pozabilo, in to je „učiteljsko društvo“ za naš okraj, kateri ima v ta namen uže par let potrjena pravila. Potrebno je to društvo kaj skoraj v življenje poklicati in obuditi.

Domače stvari.

— (Ljubljanski mestni občinski zbor) ima 14. junija ob 5. po polu dne javno sejo. Na dnevnem redu je poročilo o nakupu in sprejemu kolezije; več poročil finančne stavbene in šolske sekcije; poročilo združenih sekcij o nove organizaciji službovanja mrtvaškega oglednika in novoustanovljeni službe zdravnika za uboge, ter policijskega zdravnika, ki bi bil ob jednem mrtvaški ogleda; dalje poročila policijske sekcije o raznih rekurzijah zoper magistratove naredbe; samostalni predlogi g. Potočnika o mestnem stavbenem planu, in trije nasveti g. Regalija.

— (Kopel) v Koleziji, katero je mesto kupilo, se popravlja in obnavlja ter se bode 1. julija odprla.

— (Postojnska jama) je bila tudi letošnji binkoštni ponedeljek prav obilo obiskana. Štejejo, da je bilo blizu pet tisoč obiskovalcev.

— (Šole.) V Kranji se bode z začetkom bodočega šolskega leta začel četrti ločeni razred za deklice. — V Starem trgu pri Ložu se odpre s prihodnjim šolskim letom četrti razred tamošnje šole.

Razne vesti.

* (Ruska carica) je zbolela precej nevarno vsled prehlajenja in vnetice plavre.

* (Srečen učitelj.) Veliki dobitek 200.000 gld. kreditnih lozov, ki je bil 1. aprila vlečen, dobil je učitelj v taborskem okraju na Češkem in ga je oni ponedeljek v Pragi potegnil. Pravijo, da se učiteljem ne prigaja rado, da bi se fortuna pri njih oglasila.

* (Samoumor.) V Gradci se je v soboto zopet nek študent ustrelil v senco, a nij precej umrl, temuč prepeljan bil v občno bolnico.

* (Strela) je v Stolnem Belgradu udarila na prostor, kjer so vojaki eksercirali in podrla 12 mož na tla. Eden je ostal mrtev trije so bili tako ranjeni, da so jih odnesli proč.

* (Potres.) Dne 14. aprila letos je bil v mestu Cua v Venecueli, 30 milj od Caracasa, tak potres, da je skoro vse mesto razdejano. Več kot 300 ljudij je pod razvalinami hiš svojo smrt našlo. Okolo mesta Cue raste

kava in sladkorna rastlina. Potres je bil ob 9. zvečer, ko so bili ljudje doma. Cerkev, velika in ponosna, se je vzdignila od tal, potem pa na drobne kosce sesula se. — Tudi mesto Ocunari je vsled potresa nekoliko poškodovano.

* (Stara žena.) V Peterburgu imajo v ubožnej hiši ženo, ki je uže 136 let stara, a še krepka, nema še nič sivih las, nij jej treba palice za podporo pri hoji in rada je.

Listnica opravištv: G. M. R. v St. S poslanima 2 gld. imate plačano do 30. junija t. l.

Tržne cene

v Ljubljani 12. junija t. l.

Pšenica hektoliter 9 gld. 10 kr.; — reč 6 gld. 01 kr.; — ječmen 5 gld. 20 kr.; — oves 3 gld. 41 kr.; — ajda 6 gld. 01 kr.; — prosó 6 gld. 01 kr.; — koruza 6 gld. 20 kr.; krompir 100 kilogramov 2 gld. 50 kr.; — fižol hektoliter 10 gld. — kr.; masla kilogram — gl. 92 kr.; — mast — gld. 82 kr.; — špeh tršen — gl. 70 kr.; — špeh poven — gl. 75 kr.; — jajce po 1²/₃ kr.; — mleka liter 7 kr.; — govednine kilogram 54 kr.; — teletnine 54 kr.; — svinjsko meso 70 kr.; — sena 100 kilogramov 1 gld. 60 kr.; — slame 1 gld. 42 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 5 gld. — kr.; — mehka 4 gld. — kr.

Dunajska borza 12. junija.

(izvirno telegrafčno poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	63 gld. 75	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	66	10
Zlata renta	74	80
1000 drž. posojilo	114	—
Akcije narodne banke	818	—
Areditne akcije	231	75
London	117	85
Napol.	9	42
C. kr. cekini	5	59
Srebro	108	10
Državne marke	58	05

Karel S. Till

trgovstvo s knjigami in papirjem, pod Trančo št. 2, zaloga vseh potrebštin za urade in kupčijstvo; zaloga navadnega, pisemskega in zavijalnega papirja. Vse potrebštin za morjevece (inženirje), slikarje in risarje. Najnovejša v konfekciji za papir. Zapisovalne in opravilne knjige. Izdeljujejo se tudi monogrami na pisemski papir, visitne karte in pisemske zavitke. (158—19)

Bizeljskega vina

več 100 veder, prav dobrega od let 1875, 1876 in 1877 domačega pridelka, prav cenó prodaja po 10 veder in više skupaj (190—1)

Lenart del Cott v Brežicah.

Naznanilo očitne dražbe.

Prihodne tržne dneve, sredo in soboto 5., 8., 12. in 15. tega meseca se bode v Andreas Schreyer-jevem magacinu tik frančiškanskega mosta v Ljubljani veliko raznega železnega blaga, med tem kose, serpovi, brusni kameni medno in plehnato orodje itd. po očitnej dražbi proti gotovej plači razprodajalo, in vabi k mnogoštevilni udeležbi: (176—4)

Opravištv

Andreas Schreyer-jeve konkursne mase.

Adolf Eberl,

zaloga oljnatih barv, lakov in firnežev, (152—12)
v Ljubljani,
na Marijinem trgu, poleg frančiškanskega mosta.

Oznanilo.

Pri tukajšnjem upravnem odboru se bode dalo 25. t. m. ob 10. uri dopoldne nabiranje malnic v mestnih gozdovih za leto 1878 v najem po očitnej dražbi, h katere se s tem dražbeželjni vabijo.

Upravništvo premoženja mesta Kamnik,
4. junija l. 1878. (177—3)